

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

v letošním roce vychází jubilejní padesátý ročník tohoto časopisu. Jeho první ročník vydala v roce 1955 Československá akademie věd na základě podnětu tehdejšího člena korespondenta Československé akademie věd a profesora právnické fakulty UK, akademika Václava Vaněčka, který také inicioval vznik samostatného pracoviště Kabinetu pro studium dějin státu a práva, který byl později začleněn do Ústavu státu a práva (ÚSP) ČSAV. Akademie věd vznikla na základě zákona č. 52/1952 Sb. z 29. října 1952 o Československé akademii věd sloučením a transformací České akademie věd a umění a Královské české společnosti věd podle sovětského vzoru jako tzv. socialistická právnická osoba přímo podřízená vládě.

Časopis postupně přešel z ÚSP na půdu pražské Právnické fakulty, kde byl od roku 1990 vydáván Ústavem právních dějin, a nakladatelství Academia nahradilo univerzitní nakladatelství Karolinum. Na konci minulého roku došlo ke sloučení Ústavu právních dějin s Katedrou právních dějin, která bude časopis i nadále vydávat.

Úkolem časopisu bylo v prvních desetiletích jeho existence šířit znalosti o právní historii v kontextu tehdy proklamované marxisticko-leninské teorie o státu a právu a poskytnout mladým vědeckým pracovníkům platformu pro zveřejnění jejich badatelské činnosti vedle jejich erudovaných kolegů. Při bližším pohlednutí do obsahu jednotlivých čísel se zde setkáváme se jmény čelných představitelů právní historie, kteří (pokud odhlédneme od tendenčních postulátů o „úloze dělnické třídy“ a rozvoji socialistického státu a práva v naší, případně středoevropské historii) vytvořili základ právněhistorického bádání o československé právní historii.¹ Samozřejmě, že výše v závorce uvedený charakter již nemají příspěvky vydané v posledních dvou desetiletích.

Redakce časopisu cílí na rozšíření autorské základny o přispěvatele ze zahraničí, aby tak naši čtenáři měli ještě obsáhlejší nabídku zajímavých statí. V tomto směru je třeba ocenit i nakladatelství Karolinum a jeho péči o podporu moderního vědeckého bádání. Dokladem toho je fakt, že Právněhistorické studie jsou tzv. otevřeným časopisem, kdy je poskytnut otevřený přístup k vědeckým informacím (Open Access). Navíc veškerý jeho obsah od čísla 43/2013 je zveřejněn na webových stránkách časopisu, přičemž přístup k němu je bezplatný. Zachována je samozřejmě i tištěná forma časopisu.

Cílem časopisu je přiblížit čtenáři celou šíři právněhistorické vědní disciplíny a obsah tedy není omezen na konkrétní období nebo na oblast práva. Pro mladé adepty právních dějin je nepochybně přínosem zvláštní rubrika, kde se v jednotlivých číslech tohoto časopisu publikují vybrané studentské práce.

Vedle tohoto pro náš časopis významného výročí začátkem letošního roku slavíme sté výroční přijetí ústavního zákona č. 121 z 29. února roku 1920. Pro přiblížení atmosféry doby si můžeme připomenout komentář:

¹ K tomu bližší VANĚČEK, V. Nad dvaceti ročníky Právněhistorických studií. *Právněhistorické studie*, 1977, roč. 20, s. 5–12, MALÝ, K. Čtyřicátý ročník Právněhistorických studií. *Právněhistorické studie*, 2009, roč. 40, s. 5–7.

„O jedné hodině v noci, ve slavnostně osvětlené síni, začalo hlasování, nejdelší, jaké zažila tato i budoucí sněmovny. Poslanci koalice museli na znamení souhlasu vstát celkem sto pětapadesátkrát. Z toho bylo 105 hlasování svorných, ostatní byla bojovná, možno-li nazvat bojem událost, v níž výsledek byl předem dobře znám.“²

Na tvorbě ústavního zákona spolupracovaly všechny tehdejší nejvýznamnější politické strany, které byly v revolučním Národním shromáždění zastoupené. „Byla to kompilace, přizpůsobená domácím poměrům kompromisy mezi stranami, z nichž každá měla svá praktická přání.“³

Preambule ústavní listiny vychází z preambule ústavní listiny Spojených států amerických a říká:

„My, národ Československý, chtějící upevniti dokonalou jednotu národa, zavésti spravedlivé řády v republice, zajistiti pokojný rozvoj domoviny československé, prospěti obecnému blahu všech občanů tohoto státu a zabezpečiti požehnání svobody příštím pokolením, přijali jsme ve svém Národním shromáždění dne 29. února 1920 Ústavu pro Československou republiku, jejíž znění následuje.

Přitom my, národ Československý, prohlašujeme, že chceme usilovati, aby tato ústava i všechny zákony naší země prováděny byly v duchu našich dějin stejně jako v duchu moderních zásad, obsažených v hesle sebeurčení; neboť chceme se přičleniti do společnosti národů jako člen vzdělaný, mírumilovný, demokratický a pokrokový.“⁴

Za otce ústavní listiny je obvykle označován profesor ústavního práva JUDr. Jiří Hoetzel. Jako politický prostředník mezi jednotlivými politickými stranami pak velmi aktivně působil tehdejší ministr vnitra Antonín Švehla a JUDr. Alfréd Meissner, oba zástupci dvou nejvýznamnějších politických stran. Ve stejném dni byl přijat jazykový zákon (zák. č. 122/1920 Sb.), který ústavu doplňoval a který v souladu s článkem 7 Saint-Germainské smlouvy a na základě § 129 ústavní listiny specifikoval zásady jazykového práva v Československé republice.

Celý tento ročník bude probíhat ve znamení připomínání 50. výročí PHS. Čtenáři se mohou těšit nově na tři čísla časopisu za rok, přičemž v každém letošním čísle bude připomenut kousek z historie PHS. V tomto prvním čísle vydáváme obsahy všech ročníků PHS, které byly dosud publikovány. V čísle druhém a třetím najdou čtenáři připomenutí významných životních jubileí předních právních historiků a řadu dalších zajímavostí.

doi: 10.14712/2464689X.2020.1

² PEROUTKA, F. *Budování státu, III*. Praha: Lidové noviny, 1991, s. 927.

³ Tamtéž, s. 928.

⁴ Sb. z. a n., částka XXVI. z 6. 3. 1920, s. 255.